

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 บทสรุป

การสูบบุหรี่เป็นพฤติกรรมที่ไม่ส่งผลดีต่อร่างกายเลย ซึ่งก่อให้เกิดโรคร้ายต่างๆ เช่น โรคมะเร็งปอด โรคถุงลมโป่งพอง เป็นต้น และยังส่งผลกระทบต่อบุคคลที่อยู่ข้างเคียงด้วย หรือ ที่เรียกว่า การสูบบุหรี่มือสอง อีกทั้งการสูบบุหริ่งยังส่งผลให้เกิดค่าใช้จ่ายที่ไม่เกิดประโยชน์ จากค่าซื้อบุหรี่ทุกๆเดือน รวมทั้งรัฐในฐานะผู้จัดบริการสาธารณสุขให้กับประชาชนยังต้องเสีย ค่าใช้จ่ายเป็นเงินอุดหนุนเพื่อรักษาพยาบาลโรคที่เกิดจากการสูบบุหรี่เป็นจำนวนมากต่อปี นอกจากนี้ การเจ็บไข้ได้ป่วยและตายก่อนวัยอันควรก่อให้เกิดการสูญเสียทางเศรษฐกิจอย่างมหาศาลต่อประเทศ

สำหรับการดื่มสุรานั้น ทำให้เกิดภาระค่าใช้จ่ายในการซื้อสุรา และยังก่อให้เกิด โรคร้ายไข้เจ็บต่างๆ เช่น โรคหัวใจ โรคตับแข็ง เป็นต้น ซึ่งในแต่ละปีรัฐจะต้องอุดหนุนในการ รักษาคนเหล่านี้เป็นจำนวนมาก อีกทั้งยังทำให้คนเหล่านี้เสียชีวิตก่อนวัยอันควร ซึ่งจะเป็นผลเสีย ต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ และนอกจากนี้การดื่มสุราแล้วขับรถหรือเมาแล้วขับ ส่งผลกระทบต่อ เกิดอุบัติเหตุกับตัวเอง หรือกับผู้อื่นเป็นจำนวนมาก จะเห็นได้ว่า การดื่มสุรานั้นมีแต่ผลเสีย ทั้งนั้น

ในประเทศไทยนั้นมีการศึกษาเรื่องเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ และการดื่มสุราบ้างแล้ว และรัฐมีการออกกฎหมาย นโยบาย และมาตรการที่เกี่ยวกับการควบคุมการสูบบุหรี่ เช่น การห้าม ขายบุหรี่ให้เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี และห้ามสูบบุหรี่ในเขตปลอดบุหรี่ เป็นต้น และการควบคุมการ บริโภคสุรา เช่น การห้ามจำหน่ายสุราให้เด็กต่ำกว่า 18 ปี เมาแล้วห้ามขับรถ ห้ามเด็กต่ำกว่า 20 ปี เข้าสถานบันเทิง เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามยังไม่มีผลงานวิจัยเรื่องนี้ออกมาเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างพฤติกรรมการสูบบุหรี่และดื่มสุราของคนไทยว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร และในทิศทาง ใด เพื่อให้เกิดการออกกฎหมาย มาตรการ และนโยบายการควบคุมการบริโภคได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีความน่าสนใจอย่างยิ่งที่จะศึกษาในเรื่องนี้ เป็นอย่างมาก

สำหรับการศึกษาเรื่องพฤติกรรมการสูบบุหรี่และดื่มสุราของคนไทย มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมการดื่มสุรา และเพื่อ ทราบความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุราของคนไทย เพื่อนำไปสู่การ

กำหนดนโยบาย และมาตรการควบคุมการบริโภคสุรารี และสุรา ให้สามารถลดการบริโภคสินค้าเหล่านี้ลงได้ จะใช้วิธีการศึกษาเชิงปริมาณ

ในการศึกษาเชิงปริมาณจะอาศัยแบบจำลองทั้งหมด 2 แบบ ประกอบด้วยแบบจำลองความน่าจะเป็นในการเป็นผู้สูบบุหรี่และแบบจำลองความน่าจะเป็นในการเป็นผู้ดื่มสุรา ซึ่งเป็นแบบจำลองแบบโลจิสต์ โดยใช้ตัวแปรอิสระที่เป็นลักษณะเชิงประชากรศาสตร์ อันได้แก่ รายได้ อายุ เพศ เขตการปกครอง ภูมิภาค ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพสมรส และการมีโรคประจำตัว ซึ่งได้จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ และตัวแปรด้านราคา ประกอบด้วยราคามบุหรี่และราคาสุรา ซึ่งได้ข้อมูลจากกระทรวงพาณิชย์

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของคนไทย ประกอบด้วย รายได้มีความสัมพันธ์เชิงลบ เช่นเดียวกับระดับราคาที่มีความสัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมการเป็นผู้สูบบุหรี่ คนเมื่ออายุมากขึ้นจะมีพฤติกรรมการสูบบุหรี่มากขึ้น และสูงสุดเมื่ออายุถึงช่วง 46-55 ปี หลังจากนั้นเมื่อเข้าวัยชราก็จะลดการสูบบุหรี่ลง เพศชายสูบบุหรี่มากกว่าเพศหญิง คนชนบทสูบบุหรี่มากกว่าคนในเมือง คนปกติสูบบุหรี่มากกว่าคนมีโรคประจำตัว คนภาคใต้สูบบุหรี่มากกว่าภาคอื่นๆ ระดับการศึกษาที่สูงปริมาณการสูบบุหรี่น้อยลง ลูกจ้างเอกชนสูบบุหรี่มากที่สุด และคนที่หย่าร้าง/แยกกันอยู่สูบบุหรี่มากที่สุด รายละเอียดดังตารางที่ 6.1

สำหรับพฤติกรรมการดื่มสุราของคนไทย จากการศึกษพบว่า ปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมการดื่มสุราของคนไทยประกอบด้วย รายได้และราคามีความสัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมการเป็นผู้ดื่มสุรา อายุยิ่งมากขึ้นความน่าจะเป็นในการเป็นผู้ดื่มสุรามากขึ้น และสูงสุดเมื่ออายุ 26-35 ปี และหลังจากนั้นมีแนวโน้มลดลง ตามลำดับ เพศชายดื่มสุรามากกว่าเพศหญิง คนเมืองดื่มสุรามากกว่าคนชนบท คนร่างกายปกติดื่มสุรามากกว่าคนมีโรคประจำตัว คนภาคเหนือดื่มสุรามากกว่าภาคอื่นๆ คนที่มีการศึกษาระดับกลางมีพฤติกรรมการดื่มมากกว่ากลุ่มอื่นๆ คนทำงานภาคราชการดื่มสุรามากที่สุด คนที่หย่าร้าง/แยกกันอยู่ดื่มสุรามากที่สุด รายละเอียดดังตาราง 6.2

พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของคนไทยมีแนวโน้มเป็นพฤติกรรมที่เสริมกับพฤติกรรมการดื่ม สุราของคนไทย ดังนั้น หากมีการใช้มาตรการหรือนโยบายเพื่อควบคุมการบริโภคสุรารีก็ จะทำให้ช่วยลดการบริโภคสุราด้วย ในทางกลับกัน หากมีการใช้นโยบายหรือมาตรการที่ควบคุมการดื่มสุราจะส่งผลให้คนไทยลดการสูบบุหรี่ด้วย ทั้งนี้เห็นได้จากผลการศึกษาจากแบบจำลอง ทั้ง 2 แบบ ที่พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกกัน แสดงว่าเป็นความสัมพันธ์แบบเสริมกัน ดังตารางที่ 6.3

ตารางที่ 6.1 ปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของคนไทย

ปัจจัย	ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มสุรา
1. รายได้	มีความสัมพันธ์เชิงลบ
2. ราคาบุหรี่	มีความสัมพันธ์เชิงลบ
3. อายุ	มีความน่าจะเป็นในการเป็นผู้สูบบุหรี่มากขึ้นเมื่ออายุมากขึ้น และมีความน่าจะเป็นในการเป็นผู้สูบบุหรี่สูงที่สุดในช่วงอายุ 46-55ปี แต่จะมีแนวโน้มความน่าจะเป็นลดลงเมื่อเข้าสู่วัยชรา
4. เพศ	เพศชายมากกว่าเพศหญิง
5. การมีโรคประจำตัว	คนร่างกายปกติมากกว่าคนที่มีโรคประจำตัว
6. เขตการปกครอง	คนชนบทมากกว่าคนเมือง
7. ภูมิภาค	ภาคใต้สูงที่สุด
8. ระดับการศึกษา	ยิ่งมีการศึกษาสูง ยิ่งมีความน่าจะเป็นในการเป็นผู้สูบบุหรี่น้อยลง
9. อาชีพ	ลูกจ้างเอกชน สูงที่สุด
10. สถานภาพสมรส	คนที่หย่าร้าง/แยกกันอยู่มากที่สุด

ตารางที่ 6.2 ปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมการดื่มสุราของคนไทย

ปัจจัย	ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มสุรา
1. รายได้	มีความสัมพันธ์เชิงลบ
2. ราคาบุหรี่	มีความสัมพันธ์เชิงลบ
3. อายุ	มีความน่าจะเป็นในการเป็นผู้ดื่มสุรามากขึ้นเมื่ออายุมากขึ้น และมีความน่าจะเป็นในการเป็นผู้ดื่มสูงที่สุดในช่วงอายุ 26- 35ปี แต่จะมีแนวโน้มความน่าจะเป็นลดลงเมื่ออายุเพิ่มมากขึ้น ตามลำดับ โดยกลุ่มวัยชราจะมีความน่าจะเป็นในการเป็นผู้ดื่มสุรต่ำที่สุด
4. เพศ	เพศชายดื่มมากกว่าเพศหญิง
5. การมีโรคประจำตัว	คนร่างกายปกติดื่มมากกว่าคนที่มีโรคประจำตัว
6. เขตการปกครอง	คนเมืองดื่มมากกว่าคนชนบท
7. ภูมิภาค	ภาคเหนือดื่มมากที่สุด

ตารางที่ 6.2 ปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมการดื่มสุราของคนไทย

ปัจจัย	ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มสุรา
8. ระดับการศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับกลาง มีความน่าจะเป็นในการเป็นผู้ดื่มสุรามากกว่ากลุ่มที่ด้อยการศึกษาและกลุ่มที่จบการศึกษาขั้นสูง
9. อาชีพ	คนรับราชการดื่มมากที่สุด
10. สถานภาพสมรส	คนที่หย่าร้าง/แยกกันอยู่มากที่สุด

ตารางที่ 6.3 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดื่มสุรากับการสูบบุหรี่ของคนไทย

แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา	ความสัมพันธ์ระหว่างการดื่มสุรากับสูบบุหรี่ของคนไทย
1. แบบจำลองความน่าจะเป็นในการเป็นผู้สูบบุหรี่	เสริมกัน
2. แบบจำลองความน่าจะเป็นในการเป็นผู้ดื่มสุรา	เสริมกัน
ภาพรวม	เสริมกัน

6.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาพฤติกรรมการสูบบุหรี่ พฤติกรรมการดื่มสุรา และความสัมพันธ์ของพฤติกรรมทั้งสองของคนไทย โดยอาศัยแบบจำลองทั้ง 2 แบบ อันได้แก่ แบบจำลองความน่าจะเป็นในการเป็นผู้สูบบุหรี่ แบบจำลองความน่าจะเป็นในการดื่ม พบผลการศึกษาน่าสนใจดังได้กล่าวไว้ในหัวข้อบทสรุปแล้วนั้น ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ในการออกมาตรการ นโยบาย กฎหมาย ระเบียบ หรือการรณรงค์เพื่อควบคุมการบริโภคบุหรี่ยัง ควรคำนึงถึงพฤติกรรมที่แตกต่างกันตามปัจจัยที่แตกต่างกันจะทำให้การดำเนินการบรรลุเป้าหมายได้ดีกว่า เช่น ควรเน้นรณรงค์ผู้ชาย คนที่ร่างกายปกติ คนในชนบท คนที่ทำงานภาคเอกชน คนที่มีหย่าร้าง/แยกกันอยู่ คนที่มีการศึกษาน้อย คนภาคใต้ให้มากกว่าภาคอื่น เป็นต้น

2. มาตรการทางภาษี ก็เป็นมาตรการที่น่าสนใจเป็นอย่างมาก ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่า ระดับราคามีผลต่อการเป็นผู้สูบบุหรี่ของคนไทย โดยหากราคาสูงขึ้นก็จะทำให้คนเป็นผู้สูบบุหรี่น้อยลง ดังนั้น หากรัฐใช้นโยบายด้านภาษีบุหรี่ที่สูงขึ้น ซึ่งผลให้ราคาของบุหรี่ในท้องตลาดสูงขึ้น ทำให้คนเป็นผู้สูบบุหรี่น้อยลงด้วย แต่อย่างไรก็ตาม รัฐต้องมีการควบคุมการลักลอบนำเข้าบุหรี่หรือบุหรี่เถื่อนให้ได้ด้วย จึงจะทำให้มาตรการทางภาษามีผลต่อการลดการบริโภคบุหรี่ของคนไทยอย่างแท้จริง

3. สำหรับการควบคุมการดื่มสุราของคนไทย นั้นผู้กำหนดนโยบาย มาตรการกฎหมาย ระเบียบ หรือการรณรงค์เพื่อลดการดื่มสุรา ควรที่จะเน้นเป้าหมายให้ถูกตามพฤติกรรมการดื่มสุราของคนไทย เช่น เน้นกลุ่มผู้ชาย คนที่ร่างกายปกติ คนในเมือง คนในภาคราชการ คนที่มีสถานภาพการสมรสหย่าร้าง/แยกกันอยู่ คนที่มีการศึกษาระดับกลาง คนภาคเหนือ ให้มากกว่าภาคอื่น เป็นต้น

4. การใช้มาตรการทางภาษี เพื่อเพิ่มราคาสุรา จะเป็นมาตรการที่ทำให้คนไทยดื่มสุราน้อยลง เห็นได้จากผลการศึกษาพบว่า ระดับราคาที่สูงขึ้นของสุราจะส่งผลให้คนเป็นผู้ดื่มสุราน้อยลง แต่อย่างไรก็ตามการขึ้นราคาสูรานั้น ต้องระวังการลักลอบการผลิตสุราเถื่อนหรือลักลอบนำเข้าสุราต่างประเทศ ไม่เช่นนั้นคนจะหันไปบริโภคสุราเหล่านั้นแทน ทำให้มาตรการทางภาษีที่ใช้ไม่บรรลุเป้าหมายการลดการบริโภคสุราลง

5. ในการพิจารณาเพื่อออกมาตรการ นโยบาย กฎหมาย ระเบียบ หรือการรณรงค์ เพื่อควบคุมการบริโภคสุราและสูบบุหรี่ น่าจะดำเนินการไปในลักษณะที่คิดถึงผลกระทบของมาตรการควบคุมบุหรี่ที่มีพฤติกรรมการดื่มสุราด้วย และมาตรการที่ควบคุมการดื่มสุราที่มีต่อการสูบบุหรี่ด้วย เนื่องจากมีลักษณะพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องกันระหว่างพฤติกรรมการดื่มสุรากับสูบบุหรี่ของคนไทยที่เป็นไปแนวทางเสริมกัน

6.3 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาเรื่องพฤติกรรมการสูบบุหรี่และดื่มสุราของคนไทยในครั้งนี้ ได้ใช้ข้อมูลภาคตัดขวาง (Cross Section) ของปี 2546 ในการวิเคราะห์ ซึ่งอาจทำให้ละเลยปัจจัยบางอย่างที่น่าจะมีผลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่และดื่มสุราของคนไทย เช่น กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบุหรี่ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสุรา การโฆษณาของบริษัทที่ผลิตหรือจำหน่ายสุรา เป็นต้น ซึ่งข้อมูลพวกนี้ส่วนใหญ่จะอยู่ในข้อมูลประเภท อนุกรมเวลา (Time Series)

2. ในการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้ราคาตัวแทนจำหน่าย 9 ราคาตามถิ่นที่อยู่อาศัย ซึ่งอาจไม่ใช่ราคาที่แท้จริงของตัวอย่าง ประกอบกับระดับราคาไม่มีความแตกต่างกันมากนัก ทั้งนี้เนื่องจากราคาสินค้าประเภทนี้เป็นสินค้าที่ได้รับการควบคุม

3. ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดการเลิก ผลิต การสูบบุหรี่หรือดื่มสุราของคนไทย เพื่อนำไปกำหนดเป็นนโยบายของรัฐในลดการบริโภคบุหรี่และสุรา

4. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการลักลอบบุหรี่เถื่อนของไทย ไม่ว่าจะ เป็นบุหรี่ต่างประเทศ หรือบุหรี่ไทย ว่ามีผลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของคนไทยหรือไม่ เพื่อนำไปสู่การออกนโยบายการควบคุมการบริโภคบุหรี่ของคนไทยที่ถูกต้องและเหมาะสมต่อไป

5. ควรมีการศึกษาเรื่องการผลิตสุราชุมชน ตามนโยบายการผลิตสุราเสรี ซึ่งส่งผลให้ประชาชนเข้าถึงสุราได้ง่ายและถูกลง ว่ามีผลกระทบต่อพฤติกรรมการดื่มสุราของคนไทยมากน้อยเพียงใด เกิดผลดีผลเสียกับคนไทยอย่างไร